

Тетяна Вірченко

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА БІОГРАФІЯ: ТЕОРЕТИЧНА МОДЕЛЬ VS ЖАНРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

INTELLECTUAL BIOGRAPHY: THEORETICAL MODEL VS GENRE TRANSFORMATIONS

DOI: 10.58407/litopis.250514

© Т. Вірченко, 2025. CC BY 4.0

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7953-2285>

Метою статті є окреслити теоретичну модель жанру інтелектуальної біографії, з'ясувати існування або відсутність жанрових трансформацій на матеріалі інтелектуальних біографій 2014–2025 рр. Для окреслення теоретичної моделі послуговувалися категоріями функції, автора, методів дослідження, постаті, предметного поля, змісту, структури, реципієнта. **Методологічно робота** базується на студіях Н. Копистянської, Т. Бовсунівської, Є. Васильєва. Під час дослідження використані **методи** аналізу, синтезу, історико-порівняльний та історико-генетичний. **Наукова новизна** роботи полягає в тому, що здійснена спроба реконструювати теоретичну модель жанру інтелектуальної біографії; здійснити відповідь на питання: «Чи розвиток жанру інтелектуальної біографії спричинив появу жанрових трансформацій?» **Висновки.** У ході дослідження проаналізовано інтелектуальні біографії істориків, музиколога, літературознавця, письменників. Вдалось не лише запропонувати теоретичну модель цього жанру, а й стверджувати, що варіації функцій, мети, структури інтелектуальних біографій не спричиняють жанрових трансформацій. Запропонована відповідь у перспективі може зазнати змін, але на сьогодні – це один із кроків на шляху до методологічної прозорості та поступу теорії біографістики.

Ключові слова: інтелектуальна біографія, теоретична модель, жанрова трансформація, біографічна реконструкція, біографіка, інтелектуальна біографія літературознавця, жанрові параметри.

The purpose of this article is to outline a theoretical model of the intellectual biography genre and to determine the existence or absence of genre transformations based on intellectual biographies from 2014 to 2025. To outline the theoretical model, the categories of function, author, research methods, figure, subject field, content, structure, and recipient are used. Methodologically, the work is based on the studies of N. Kopystianska, T. Bovsunivska, and E. Vasilyeva. The research uses **methods** of analysis, synthesis, historical-comparative, and historical-genetic analysis. **The scientific novelty** of the work lies in the attempt to reconstruct the theoretical model of the intellectual biography genre and to answer the question: “Did the development of the intellectual biography genre cause genre transformations?” **Conclusions.** The study analyzed the intellectual biographies of historians, musicologists, literary scholars, and writers. It was possible not only to propose a theoretical model of this genre, but also to assert that variations in the functions, purposes, and structures of intellectual biographies do not cause genre transformations. The proposed answer may change in the future, but today it is one of the steps towards methodological transparency and the advancement of biographical theory.

Key words: intellectual biography, theoretical model, genre transformation, biographical reconstruction, biographica, intellectual biography of a literary scholar, genre parameters.

У 2011 році історик Віталій Андреев висловив сподівання, що «поняття “інтелектуальна біографія” незабаром буде прийнято й більшістю українських істориків»¹. З того часу минуло понад 10 років і прогнози вченого, ґрунтовані на аналітичному огляді дефініцій, що побутували в науці, справдились. Більше того, за цей час змінились і читачькі запити до біографічної літератури, що «сприяє розширенню проблемно-тематичного діапазону та іменних / персональних рядів, стимулює впровадження новаторських прийомів комунікації авторів-дослідників із читачькими аудиторіями, трансформації жанрів біографічного

¹ Андреев В. «Інтелектуальна біографія» історика: експлікація поняття. *Ейдос: альманах теорії та історії історичної науки*. 2010/2011. Вип. 5. С. 341.

письма»². Видається, що жанротвірні процеси відбуваються ще динамічніше, і моделі певних жанрів зазнають трансформацій, щоб відповідати запитам як окремого вибагливого читача, так і національним потребам. Саме тому це дослідження зумовлене теоретико-методологічними потребами подальшого розвитку жанрології біографічних досліджень, що сприятиме виробленню методики досліджень, які ґрунтуватимуться не на хронологічно-описовій моделі біографічного аналізу, а на контекстуально-просторовій.

Засадничо послугуємо тезою Нонни Копистянської, що змістові й формальні компоненти твору у їхній взаємозумовленості є жанротворчими. Дослідниця вважає обмеженою точку зору, відповідно до якої звичайне «накладання» змістових і формальних ознак становить сутність жанру. Її підхід позбавлений механістичного уявлення, а спрямований на осягнення сутності явища: «Це не комбінація елементів змісту і форми, не статичний їх набір чи склад, не механічне їх поєднання, не “накладання” одного на інше, не “наповнення старої форми новим змістом”, а органічне взаємопроникнення їх і взаємопідпорядкування, динамічна співвіднесеність та інтеграція»³.

Науковці усвідомлюють, що мінливий світ зумовлює жанрові зміни – трансформації та модифікації, межа між якими тонка, а інколи й хистка. Найближче до сутності їхнього розмежування наблизились Тетяна Бовсунівська й Євгеній Васильєв. Жанрова модифікація – складна форма видозмін, для розмови про яку може знадобитися дистанція в часі й готовність визнавати утворення нового жанру, тоді як трансформації «мають наскрізний характер, примножуючись з часом, втім, вони переходять із твору в твір, у різні за жанром тексти, при цьому не створюючи нового жанру»⁴.

Відзначимо, що на сьогодні інтелектуальна біографія побутує як жанр (О. Харитоненко), вид інтелектуальної історії (І. Демуз), модель біографічного аналізу (В. Левченко), зазлежно від обраного дослідницького підходу.

Зважаючи на стан розвитку проблеми, вважаємо за доцільне в межах цієї розвідки визначити теоретичну модель жанру інтелектуальної біографії, окреслити жанрові трансформації (або констатувати їхню відсутність) на матеріалі інтелектуальних біографій 2014–2025 років (Ю. Капарулін «Олександр Рябінін-Скляревський: інтелектуальна біографія історика (1878–1942 рр.)» (2014), Д. Сачко «Докія Гуменна: інтелектуальна біографія» (2018), У. Граб «Мирослав Антонович: інтелектуальна біографія. Еміграційне музикознавство в українському культуротворенні повоєнних десятиліть» (2019), О. Баган, П. Іванишин «Василь Іванишин: інтелектуальна біографія» (2023), І. Чедолума «Дилеми українського Мефістофеля: інтелектуальна біографія Михайла Рудницького» (1889–1975) (2024), В. Ададурова «Переставляючи слова у століттях: інтелектуальна біографія Ілька Борщака» (2024) та інші).

Реконструкцію *теоретичної моделі інтелектуальної біографії* здійснюватимемо з урахуванням теоретичних здобутків істориків у цій царині. Основними жанровими параметрами оберемо ті, які вже пройшли апробацію в нашій іншій студії⁵.

Місію (функцію) інтелектуальної біографії найточніше сформульовано В. Андрєєвим унаслідок пошуку дефініції й окреслення відмінностей інтелектуальної й традиційної біографії. Оскільки в інтелектуальній біографії «життя окремої людини, формування її внутрішнього світу, внесок у розвиток зовнішнього світу виступають одночасно і як мета, і як засіб пізнання історичного соціуму, який твориться ним і включає їх самих»⁶, то завдяки цьому жанру можна як пізнати соціальний контекст та культурну ситуацію, так і розкрити особистість у всіх її проявах, «як громадянина, науковця, людини, що здатна самостійно мислити, приймати усвідомлені рішення та відстоювати свої позиції»⁷. Варто відзначити, що за Стефаном Гаукрогером інтелектуальний контекст важливий не лише як фон і об'єкт пізнання, а й як мотивація формування інтелектуальних ідей. Завдяки цьому вдасться встановити кореляцію між ідеями, сформульованими в наукових студіях інтелектуала, з панівними ідеями історичної епохи. Пізнання ідентичності особистості й текстуалізація здобутої інформації – потужний інструмент збереження культурної пам'яті або розвінчання міфів. Так, наприклад, надзвичайно цінним є дослідження Вадима Ададурова про Ілька Борщака, адже в борщакознавстві існувала недобра тенденція «змальовувати Борщака ...

² Попик В. Біографіка в інтелектуальній і духовній культурі сучасної України. *Українська біографістика*. 2024. Вип. 25. С. 22.

³ Копистянська Н. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства: монографія. Львів: ПАІС, 2005. С. 28.

⁴ Васильєв Є. Сучасна драматургія: жанрові трансформації, модифікації, новації: монографія. Луцьк: Твердиня, 2017. С. 51.

⁵ Вірченко Т. Літопис життя і творчості у вітчизняній біографії: біфуркація жанрових меж. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Інтеграція у міжнародний бібліотечний простір: матеріали міжнародної наукової конференції (Київ, 8–10 жовтня 2024 р.)*. 2024. Т. 1. С. 548–552.

⁶ Андрєєв В. «Інтелектуальна біографія» історика: експлікація поняття. С. 338.

⁷ Там само. С. 339.

в ідеалізованому та критичному ракурсах», що віддаляло вчених від фактів і, відповідно, об'єктивної оцінки історіографічного образу Борщака⁸.

Автором інтелектуальної біографії є науковець, який може представляти різні наукові спеціальності (мистецтвознавство, історію, філологію, зокрема літературознавство), мати відмінний рівень досвідченості, але навряд чи це може і мусить позначатися на дотриманні методології дослідження. Разом із тим, зменшена часова дистанція з особою, обраною для дослідження, можливість контактувати з рідними або наявність родинного зв'язку матиме вплив на спосіб викладу матеріалу, адже набуття автором статусу очевидця подій сприяє тому, що слова набувають іншої ваги.

Базовими методами дослідження учені обирають історико-порівняльний, проблемний, історико-генетичний та проблемно-хронологічний; домінуючими науковими принципами – об'єктивність, багатогранність.

Важливо відзначити, що методологію дослідження частково визначає рівень суперечливості документальних свідчень, парадоксальність граней діяльності постаті. Особливо виражено до цього поставився В. Ададуrow. Дослідник розподілив усі документальні свідчення на три типи: власні історії, оповіді очевидців та документи інституційного походження, що уможливило «погляд на об'єкт дослідження – ніби зсередини, ззовні та загально»⁹. Як наслідок – отримуємо «версії біографії, серед яких найбезстороннішою виглядає інституційна, котра дозволяє верифікувати інформацію, подану в двох попередніх, значно суб'єктивніших типах оповідей»¹⁰.

Процес дослідження, відповідно до поглядів Віталія Чижика, передбачає три стадії: емпіричну; реконструкцію життя, діяльності (в усіх напрямках!) й психічного складу особистості; реконструкцію світоглядних поглядів постаті, зокрема у професійній діяльності; вираження морально-етичних якостей. Усе це в комплексі сприятиме репрезентації особи в усіх гранях ідентичності.

Постать. Вважаємо, що ефективний підхід у пошуку й оцінці діяльності постаті, обраній для дослідження, передбачає відповіді на низку питань. Доцільним видається підхід за Полем Рікером, який «полягає в ідентифікації ланцюга питань, які можуть бути звернені до суб'єкта дії: хто робить чи зробив щось, для чого, як, за яких обставин, якими засобами і з якими результатами?»¹¹ Першочергово дослідники зосереджують увагу на тих постатях, щодо життя й діяльності яких варто ліквідувати «білі плями»; тих особистостях, які зазнали кардинальних світоглядних змін. Наприклад, Олександр Рябінін-Скляревський зазнав трансформацій від «ученого, який мислив і писав виключно в контексті офіційної російської історіографії, на людину, яка почала позиціонувати себе як український історик-державник»¹². Не менше уваги заслуговують ті, хто вченими був вилучений із наукового дискурсу. Така доля, наприклад, спіткала музиколога Мирослава Антоновича, повернення ім'я якого стало можливим лише в незалежній Україні.

Предметне поле інтелектуальних біографій доволі широке: життєва історія носія ідей (постаті); історія ідей, значимих в історико-культурному розвитку, досвід комунікації героя інтелектуальної біографії з суспільством. Разом із тим, «у предметне поле інтелектуальної історії потрапляють і казуси примітивізованої інтелектуальної діяльності “неінтелектуалів”, що знаходяться “на межі” з суспільною історичною свідомістю»¹³.

Зміст. Уявлення про зміст формується на основі формули, запропонованої Дональдом Вокером, згідно з якою інтелектуальна біографія передбачає сукупність анкетної біографії особистості та професійної, бібліографічної й ситуаційної біографії.

Візуалізація моделі змісту інтелектуальної монографії могла б виглядати так: горизонтальна вісь відображала б подієву історію доби, на яку б були нанесені факти анкетної біографії, тоді як вертикальна вісь відображала б ситуаційні факти й інтелектуальні ідеї. Для цього дослідниками залучаються архівні та его-документи.

Корекцію завдань інтелектуальної біографії, які позначаються на змісті, маємо в тому випадку, якщо йдеться про постать науковця: життя має постати «як лабораторія думки, як контекст для виявлення прихованих і явних спонукальних мотивів для наукових ідей, згодом втілених (або й ні) у друкованих працях»¹⁴.

⁸ Ададуrow В. «Переставляючи слова в століттях»: інтелектуальна біографія Ілька Борщака. Львів: Вид-во УКУ, 2024. С. 19–20.

⁹ Там само. С. 23.

¹⁰ Там само.

¹¹ Рікер Поль. Сам як інший. Київ: Дух і літера, 2002. С. 73.

¹² Капарулін Ю. Олександр Рябінін-Скляревський: інтелектуальна біографія історика (1878–1942): монографія. Херсон, 2014. С. 162–163.

¹³ Андреев В. «Інтелектуальна біографія» історика: експлікація поняття. С. 341.

¹⁴ Граб У. Мирослав Антонович: інтелектуальна біографія. Еміграційне музикознавство в українському культуротворенні повосенних десятиліть. Львів: УКУ, 2019. С. 32.

Аналіз *структури* інтелектуальних біографій дає право стверджувати існування двох моделей. Основна відмінність між ними – це принцип структурування розділів: він може бути або хронологічний, або за видами діяльності. Відзначимо, що автори здебільшого послугуються першим принципом. Разом із тим, Юрій Капарулін послідовно розмежував життя й діяльність Олександра Рябініна-Скляревського та його професійну біографію: діяльність як воєнного ученого та як дослідника історії України.

Також відмінність помічаємо на рівні окреслення історіографії, джерел та методології дослідження. Варто відзначити, що ці дослідницькі завдання можуть бути виконані у вступі (наприклад, розділ «Інтелектуал у “лабіринтах ідентичностей”» в інтелектуальній біографії Ілька Борщака), або взагалі бути відсутніми (інтелектуальна біографія Василя Іванишина). Причин відсутності може бути кілька: дослідження виконане поза межами опанування наукової програми і не пов'язане зі здобуттям наукового ступеня; часова дистанція з героєм інтелектуальної біографії незначна, а наукова студія є першою спробою системно осмислити науковий здобуток вченого.

Реципієнт інтелектуальної біографії має, за Сереном К'єркегором, бути налаштованим на розуміння генези, сутності інтелектуальних ідей постаті, яка стала об'єктом дослідження. Будь-який інший класифікаційний поділ навряд чи є доречним. Автор інтелектуальної біографії також має пам'ятати, що сучасний читач потребує не лінійної, ановимірної оповіді, а соціокультурних, політичних та інтелектуальних контекстів.

Інтелектуальна біографія літературознавця. Автори інтелектуальної біографії Василя Іванишина визначають *місію* (функцію) видання так: «Привідкрити таємниці формування світогляду особистості, що справила могутній, передусім інтелектуальний, вплив на покоління педагогів, творців нової національної свідомості та борців за українську ідею на зламі буремних двадцятого та двадцять першого століть»¹⁵. Зважаючи на таке магістральне завдання, стає очевидним, що «лабораторія» формування світоглядних поглядів, життя за проголошеними ідеями стануть первинними в цьому дослідженні.

Автори біографії – колега й однодумець Олег Баган і син та учень Петро Іванишин. Загалом, ролі соціальної співпраці можна було б і розширювати, зважаючи на активну різновекторну діяльність Василя Іванишина. Важливо, що автори володіли тими фактами, були учасниками спільних подій, які дозволили об'єктивно, без упереджень (цьому сприяв науковий досвід) висвітлити грані діяльності героя інтелектуальної біографії – «мислитель, педагог, учений, журналіст, націоналіст, письменник, політик, редактор, видавець, громадський діяч»¹⁶.

Відсутності суб'єктивності сприяє й те, що до аналізу залучені не лише власні спогади авторів інтелектуальної біографії, документи, фотоархів, наукові й публіцистичні праці Василя Іванишина, а й спогади учнів, журналістів, богословів, науковців, громадсько-політичних діячів, які увиразнили не лише різні грані діяльності Василя Іванишина, а й розкрили риси характеру особистості. Видання книжки спогадів¹⁷ та біобібліографічного покажчика передували появі інтелектуальної біографії, що є закономірним з точки зору системного осмислення ролі інтелектуала в житті суспільства.

У колі літературознавців Василь Іванишин відомий як учений, що послідовно розвивав національно-екзистенціальну методологію, автор «Нарисів з теорії літератури», «Гезаурусу до курсу “Теорія літератури”», у якому добір понять і їхнє тлумачення спрямоване на вміння розмежовувати художній твір від твору графоманського. У 1990-х роках гуманітарії в університетах опановували курс «Мова і нація», викладання якого базувалося на низці стратегічних студій, серед яких вагоме місце займала праця Василя Іванишина у співавторстві з Ярославом Радевичем-Винницьким «Мова і нація». Увага до питання мови не випадкова, адже це те, що «поєднує сучасне з минулим, програмує майбутнє і забезпечує буття нації у вічності»¹⁸.

Осмислення феномену літератури учений здійснював виключно з урахуванням національної специфіки. Саме тому, при вибудові теоретичної моделі літератури, вдалось визначити атрибутивні характеристики на генетичному, субстанціональному та функціональному рівнях. Національне світосприйняття дозволило ученому бачити в художньому творі механізм «активізації національних архетипів, культивування національних культурних кодів», що, як наслідок, має духовно консолідувати націю¹⁹.

¹⁵ Баган О., Іванишин П. Василь Іванишин: інтелектуальна біографія: монографія. Тернопіль: Крила, 2023. С. 6.

¹⁶ Там само. С. 5.

¹⁷ Мислитель. Воїн. Учитель. Спогади про Василя Іванишина / За ред. П. Іванишина. Дрогобич: Посвіт, 2019. 320 с.

¹⁸ Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація: тези про місце і роль мови в національному відродженні України. Тернопіль: Крила, 2024. С. 87.

¹⁹ Іванишин В. Нариси з теорії літератури: навчальний посібник. Київ: Академія, 2010. С. 127.

Практичне застосування сповідуваної методології зустрічаємо в низці розвідок, де знаковою є «Непрочитаний Шевченко. Спроба структурно-функціонального прочитання з позицій національно-екзистенціальної методології», де автору вдалось розкодувати не лише макро-, а й мікрообрази, які мають самостійне функційне навантаження, і як наслідок, стверджувати ідейну відмінність поеми і картини.

Предметне поле інтелектуальної біографії: життєва історія Василя Іванишина; історія формування визначальних світоглядних поглядів, значимих в становленні української нації, досвід комунікації інтелектуала з суспільством.

Структура. Реконструкція життєвої історії здійснена з дотриманням хронологічного підходу. Авторами виокремлено п'ять періодів (1944–1973; 1973 – кінець 1980-х; кінець 1980-х – 1991; 1991–2000; 2000–2007). Підстави для виокремлення періодів прочитуються в назвах розділів – «Юність і формування особистості», «Входження в академічний світ і літературну критику», «Початок політичної боротьби» тощо. Очевидно, щоразу йдеться про вияснення нового вектору діяльності. Відзначу, що зміст кожного розділу – синтез аналізу життєвих подій (фактів), поглядів (наприклад, педагогічних, літературознавчих тощо) з увагою до контексту. На кожному життєвому етапі Василь Іванишин поставав у колі однодумців, або людей, які сприяли становленню (Роман Іваничук, Богдан Стельмах, Тарас Салига, Микола Ільницький – викладацьке й наукове становлення; Петро Бобик, Любомир Сікора, Євген Гнатик, Левко Клепак, Микола Муль – дрогобицькі патріоти²⁰, Ярослав Радевич-Винницький, Зенон Гузар – великі друзі).

Серед граней життєдіяльності, перерахованих авторами у вступі, відсутні грані приватного життя – ролі сина, чоловіка й батька, хоча цим фактам також є місце в життєписі. Наприклад, наявні факти допомоги батькові в столярній справі, власноручного умеблювання кімнат у квартирі, отриманні після народження третьої дитини; принципи виховання дітей: «Змалку привчав дітей до книжки, до шанування греко-католицької традиції, до української пісні, до рідної історії, до сільської роботи ... до техніки ... до освоєння комп'ютерних технологій»²¹.

Контекст доби є тлом у кожному розділі інтелектуальної біографії, увиразнюючи таким чином причини формування рис характеру, світоглядних поглядів, прийнятих рішень тощо. Так, «малий Василь формувався у голодний та холодний повоєнний час жорстокої московсько-комуністичної окупації»²²; під час військової служби мав змогу пізнати сутність москвитів; як літературний критик мусив вдумливо формулювати думку, адже в 1972–1973 роках «в Україні відбулися другі (після 1945-го) масові арешти дисидентів, інтелігенції, студентства і настала “ера В. Щербицького”, в науку й літературну критику прийшли тотальні заборони, фальш, агітаторство»²³. В усі історичні періоди, у які доводилось працювати В. Іванишину, було місце фальшу, тому авторам було вкрай цінно окреслити систему сповідуваних цінностей. Ними виявились Бог, Батьківщина і Свобода.

Отже, за період 2014–2025 роки наукові дослідження поповнилися інтелектуальними біографіями істориків, музиколога, літературознавця, письменників. Наукові студії, у яких осмислюються методологічні засади інтелектуальних біографій, прикметно зосереджені або на постатях істориків, або музикологів. Усе це породило гіпотезу, що наукова діяльність об'єкта дослідження може зумовити жанрові трансформації інтелектуальної біографії. Разом із тим, аналіз матеріалів дослідження показав, що усі автори послідовно дотримуються єдиної теоретичної моделі інтелектуальної біографії.

Запропонована відповідь про відсутність жанрових трансформацій не претендує на вичерпність, але це ще один крок задля методологічної прозорості, що, сподіваємось, сприятиме поступу теорії біографістики.

Перспективи дослідження. На увагу заслуговують не лише наукові тексти, де жанр винесений у назву праці, а й ті дослідження, які своїми змісто-формальними чинниками відповідають жанру інтелектуальні біографії. Вважаємо, що такий аналіз має стати перспективним кроком в осягненні сутності жанру.

References

- Adadurov, V. (2024). «Perestavliaiuchy slova v stolittiakh»: intelektualna biohrafia Ilka Borshchaka [«Performing Words Across Centuries»: Ilko Borshchak's Intellectual Biography]. Lviv, Ukraine.
- Andriev, V. (2010/2011) «Intelektualna biohrafia» istorika: eksplikatsiia poniattia [«Intellectual biography» of a historian: explication of the concept]. *Eidos: almanakh teorii ta istorii istorichnoi nauky*, 5, P. 333–341.

²⁰ Баган О., Іванишин П. Василь Іванишин: інтелектуальна біографія: монографія. С. 47, 89.

²¹ Там само. С. 5.

²² Там само. С. 18.

²³ Там само. С. 55

- Bahan, O., Ivanyshyn, P. (2023). *Vasyl Ivanyshyn: intelektualna biohrafia* [Vasyl Ivanyshyn: intellectual biography]. Ternopil, Ukraine.
- Hrab, U. (2019). *Myroslav Antonovych: intelektualna biohrafia. Emihratsiine muzykoznavstvo v ukraïnskomu kulturotvorenni povoiennykh desiatylyt* [Myroslav Antonovych: intellectual biography. Emigration musicology in Ukrainian cultural creation of the post-war decades]. Lviv, Ukraine.
- Ivanyshyn, V. (2010). *Narysy z teorii literatury* [Essays on Literary Theory]. Kyiv, Ukraine.
- Ivanyshyn, V., Radevych-Vynnytskyi, Ya. (2024). *Mova i natsiia: tezy pro mistse i rol movy v natsionalnomu vidrodzheni Ukrainy* [Language and Nation: Theses on the Place and Role of Language in the National Revival of Ukraine]. Ternopil, Ukraine.
- Kaparulin, Yu. (2014). *Oleksandr Riabinin-Sklyarevskyi: intelektualna biohrafia istorika (1878–1942)* [Olexander Ryabinin-Sklyarevsky: an intellectual biography of a historian (1878–1942)]. Kherson, Ukraine.
- Kopystianska, N. (2005). *Zhanr, zhanrova systema u prostori literaturoznavstva* [Genre, genre system in the space of literary studies]. Lviv, Ukraine.
- Myslytel. Voin. Uchytel. Spohady pro Vasylia Ivanyshyna [Thinker. Warrior. Teacher. Memories of Vasyl Ivanishyn]. Drohobych, Ukraine.
- Popyk, V. (2024). *Biohrafika v intelektualnii i dukhovnii kulturi suchasnoi Ukrainy* [Biography in the intellectual and spiritual culture of modern Ukraine]. *Ukrainska biohrafistyka*, 25. P. 15–37.
- Riker, Pol (2002). *Sam yak insyi* [Himself as another]. Kyiv, Ukraine.
- Vasyliiev, Ye. (2017). *Suchasna dramaturhiia: zhanrovi transformatsii, modyfikatsii, novatsii* [Modern dramaturgy: genre transformations, modifications, innovations]. Lutsk, Ukraine.
- Virchenko, T. (2024). *Litopys zhyttia i tvorchosti u vitchyzniani biohrafitsi: bifurkatsiia zhanrovyykh mezh* [Chronicle of life and creativity in domestic biography: bifurcation of genre boundaries]. *Biblioteka. Nauka. Komunikatsiia. Intehratsiia u mizhnarodnyi bibliotechnyi prostir*, 1, P. 548–552.

Вірченко Тетяна Ігорівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української літератури, компаративістики і ґрінченкознавства факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Ґрінченка (вул. Левка Лук'яненка 13-Б, м. Київ, 04053, Україна).

Virchenko Tetiana – Doctor of Philology, Professor, Professor of the Department of Ukrainian Literature, Comparativistics and Grinchenko Studies at the Faculty of Ukrainian Philology, Culture and Art at Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, (13-B, Levka Lukianenka Str., Kyiv, 04053, Ukraine)

E-mail: t.virchenko@kubg.edu.ua

Дата подання: 12 квітня 2025 р.

Дата затвердження до друку: 14 жовтня 2025 р.

Цитування за ДСТУ 8302:2015

Вірченко, Т. Інтелектуальна біографія: теоретична модель VS жанрові трансформації. *Сіверянський літопис*. 2025. № 5. С. 161–166. DOI: 10.58407/litopis.250514.

Цитування за стандартом APA

Virchenko, T. (2025). *Intelektualna biohrafia: teoretychna model VS zhanrovi transformatsii* [Intellectual Biography: Theoretical Model VS Genre Transformations]. *Siverianskyi litopys – Siverian chronicle*, 5, P. 161–166. DOI: 10.58407/litopis.250514.

